

სიძე

სამყარო

შურნალი ახალგაზრდებისათვის

ტალვისეცა – ზამთრის ომი

ალექსანდრე რონდელი

ისტორიას ბევრი შემთხვევა ახსოვს, როდესაც ძლიერი ქვეყანა სუსტს ჩაგრადა და თავს ესხმოდა. ამგვარი რამ XX საუკუნეშიც არაერთგზის მომხდარა. ერთ-ერთი ასეთი შემთხვევა იყო 1939-1940 წწ-ის ომი, როდესაც უზარმაზარი, თითქმის 200-მილიონიანი მოსახლეობის მქონე საბჭოთა კავშირი თავის სუსტ მეზობელს, 4-მილიონიანი მოსახლეობის მქონე ფინეთს, დაესხა თავს. ეს უთანასწორო ომი 104 დღეს გაგრძელდა და, სამწუხაროდ, პატარა ფინეთის დამარცხებითა და მისი ტერიტორიის თითქმის 10 პროცენტის დაკარგვით დასრულდა. თითქოს არაფერი განსაკუთრებული არ მომხდარა – კბილებამდე შეიარაღებულმა საბჭოთა კავშირმა პატარა ფინეთი დაჯაბნა და ტერიტორიები წაართვა, მაგრამ ეს ომი, „ზამთრის ომად“ ცნობილი, ისტორიაში შევიდა, როგორც მცირერიცხოვანი ერის მხედრული ვაჟკაცობისა და სამშობლოსადმი ერთგულების შესანიშნავი მაგალითი. ფინელთა პატრიოტიზმმა და ვაჟკაცობამ მსოფლიო მოხიბლა და ყველამ დაინახა, რომ პატარა ერებსაც შეუძლიათ ბევრი რამის გაკეთება, თუკი ხასიათის სიმტკიცეს გამოიჩინენ.

მართალია, ფინელები დამარცხდნენ და ქვეყნის ტერიტორიის 10 პროცენტიც დაკარგეს, მაგრამ გვინდა ისინი გამარჯვებულებად წარმოვაჩინოთ.

განა ეს სწორია? ფინელები ამ უთანასწორო ომიდან მართლაც რომ გამარჯვებული გამოვიდნენ, რადგან საკუთარი ქვეყნის შენარჩუნება შეძლეს და საკუთარი სიმტკიცისა და ვაჟკაცობის ნყალობით ძლევამოსილ აგრესორს არა მხოლოდ ძლიერი საპასუხო დარტყმები აგემეს და დიდძალი ცოცხალი ძალა და აურაცხელი სამხედრო აღჭურვილობა მოუსპეს, არამედ კბილებამდე შეიარაღებულ საბჭოთა ურჩხულს მთელი მსოფლიოს წინაშე მოსჭრეს თავი. ამ ომამდე მსოფლიოში ფინეთის შესახებ ბევრმა არაფერი იცოდა, მის შედეგად კი ამ მცირერიცხოვანმა, მაგრამ შეუდრეკელმა ხალხმა საყოველთაო სიყვარული და პატივისცემა დაიმსახურა, საბჭოთა კავშირმა კი – სირცხვილი და საყოველთაო სიძულვილი.

საბჭოთა კავშირის მიზნები

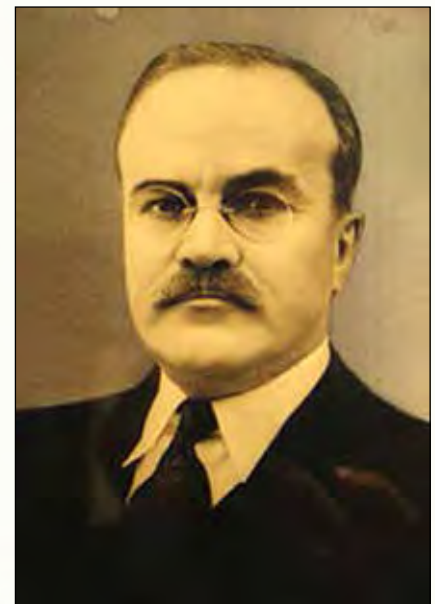
რატომ დაესხა ფინეთს საბჭოთა კავშირი? რა უნდოდა პატარა ფინეთისაგან ამ უზარმაზარ ქვეყანას?

მას შემდეგ, რაც საბჭოთა კავშირს იოსებ სტალინი ჩაუდგა სათავეში, ეს ქვეყანა თანდათანობით სამხედრო ბანაკს დაემსგავსა, ხოლო გამალებული შეიარაღებისა და დიდი სამხედრო მშენებლობის შედეგად საბჭოთა კავშირი გასული საუკუნის 30-იანი წლების მეორე ნახევარში მსოფლიოს ყველაზე დიდი შეიარაღებული ძალების მფლობელი გახდა. საბჭოთა პროპაგანდა ქვეყნის თავდაცვაზე გაჰკიოდა, მაგრამ წითელ არმიას შეტევებისთვის ამზადებდნენ.

1939 წლის აგვისტოში საბჭოთა კავშირი ყველასათვის მოულოდნელად დაუძმობილდა თავის იდეოლოგიურ მტერს – ფაშისტურ გერმანიას და ორივე ქვეყანამ ხელი მოაწერა ე.წ. მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტს, რომლის თანახმადაც, ორივე ქვეყანა უარს ამბობდა ერთმანეთს თავს დასხმობდა. სინამდვილეში, ამ ორ დიქტატურას შორის დაიდო შეთანხმება გერმანიასა და საბჭოთა კავშირს შორის აღმოსავლეთ ევროპის გაყოფის შესახებ, რაც აისახა მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტის საიდუმლო ნაწილში (პროტოკოლში). პოლონეთის აღმოსავლეთი ნაწილი, ბალტიის სამი ქვეყანა (ესტონეთი, ლატვია, ლიტვა) და რუმინეთის ნაწილი საბჭოთა კავშირს უნდა მიეღო, ხოლო პოლონეთის დასავლეთი ნაწილი – ფაშისტურ გერმანიას. პაქტის ხელმოწერიდან ერთი კვირის შემდეგ გერმანია, 1939 წლის 1 სექტემბერს, შეიჭრა პოლონეთში, ხოლო 17 სექტემბერს იგივე გააკეთა კომუნისტურმა საბჭოთა კავშირმა. პოლონეთის მოსპობის შემდეგ დადგა ბალტიის ქვეყნების ჯერი. საბჭოთა მთავრობა დაემუქრა ამ პანია ქვეყნების მთავრობებს და აიძულა ისინი დათანხმებულიყვნენ მათ მიწა-წყალზე საბჭოთა ჯარების შეყვანაზე. ამის შედეგად მოხდა საბჭოთა კავშირის მიერ მათი ოკუპაცია. რუმინეთს წაართვეს ბუკოვინა და ბესარა-

იოახიმ ფონ რიბენტროპი – ფაშისტური გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრი.

ვიაჩესლავ მოლოტოვი – საბჭოთა კავშირის საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარი.

სიმო ჰეუსტ – ფინელი სნაიპერი, რომელმაც 100 დღეში შაშხანით 505 ნითელარმიელი მოკლა, ხოლო ავტომატის ცეცხლით – კიდევ 200-ზე მეტი. ჰეუსტას, წარსულში მონადირეს, „თეთრი სიკვდილი“ შეარქვეს. იგი ისტორიაში ყველაზე შედეგიანი საუკეთესო სნაიპერის სახელით შევიდა. იგი გარდაიცვალა 2002 წელს 92 წლის ასაკში. საყურადღებოა, რომ ჰეუსტა არ იყენებდა ოპტიკურ მიზანს და ამიტომ მისი მიზანში ამოღება ძალიან ძნელი იყო. ნითელ არმიაში მასზე საგანგებო ნადირობა იყო გამოცხადებული, რაშიც არა მხოლოდ საბჭოთა სნაიპერები, არამედ არტილერიაც იყო ჩართული. ვერაფერი დააკლეს, მაგრამ ომის დასრულებამდე 4 დღით ადრე ერთ-ერთ ბრძოლაში მას სახეში ფეთქებადი ტყვია მოხვდა და ყბის ნაწილი და ლოყა წააცალა. მეგობრებმა იგი უგონო მდგომარეობაში იპოვეს და გადაარჩინეს. ომის შემდეგ ჰეუსტა მონადირეობას დაუბრუნდა. როდესაც 1998 წელს ინტერვიუში ჰკითხეს, ხომ არ ნანობდა, რომ ამდენი ადამიანი შეინირა, უპასუხა: „მე მხოლოდ ჩემს მოვალეობას ვასრულებდი და რაც მიბრძანეს, იმას ვაკეთებდი როგორც შემეძლო“.

ბია და შექმნეს მოლდავეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა.

საბჭოთა კავშირს ევროპაზე ბატონობა სურდა და ამისათვის მას გერმანია უნდა დაემარცხებინა. გერმანია კი დასავლეთში საფრანგეთისა და დიდი ბრიტანეთის დამარცხებას იმედოვნებდა, ხოლო აღმოსავლეთით – საბჭოთა კავშირისა. გერმანიას ორ ფრონტზე ბრძოლა არ უნდოდა. ამიტომ დაამარცხა საფრანგეთი და აპირებდა დიდი ბრიტანეთის დაპყრობას, მაგრამ ზურგში კბილებამდე შეიარაღებული კომუნისტური ურჩხული ჰყავდა, რომელსაც გერმანიისათვის უკნიდან შეეძლო დაერტყა და ამიტომ გერმანიის დიქტატორმა ჰიტლერმა გადაწყვიტა ჯერ საბჭოთა კავშირი დაემარცხებინა და შემდეგ მოელო ბოლო დიდი ბრიტანეთისათვის. ამ გადაწყვეტილების მიღებისას დიდი როლი ითამაშა 1939-1940 წლების ე.წ. „ზამთრის ომში“ უსუსური ფინეთის წინააღმდეგ უზარმაზარი საბჭოთა კავშირის მიერ გამოვლენილმა სამარცხვინო ბრძოლისუნარიანობამ და სამხედროთა შეთქმულების შიშით 1937 წლიდან მოყოლებული სტალინის მიერ ნითელი არმიის ოფიცრებისა და გენერლების მასობრივმა ჟლეტამ.

ფაშისტურ გერმანიას ნავთობი უმთავრესად რუმინეთიდან შემოჰქონდა, ხოლო რკინის მადნის დიდი ნაწილი – ფინეთის გავლით ჩრდილოეთ შვედეთიდან. ნავთობიცა და რკინის მადანიც გერმანიის სამხედრო მრეწველობისა და არმიისათვის სასიცოცხლო, სტრატეგიული მნიშვნელობის ნედლეულს წარმოადგენდა. საბჭოთა კავშირის ჯარები რუმინეთის ნავთობის საბადოებიდან 120 კმ-ით იყვნენ დაშორებული, ხოლო 1939 წლის ოქტომბერში საბჭოთა კავშირმა მოსთხოვა ფინეთს, გადაეწია თავისი საზღვარი ჩრდილოეთით, რომელიც საბჭოთა კავშირის სიდიდით მეორე ქალაქის – ლენინგრადის (დღევანდელი სანქტ-პეტერბურგი) მახლობლად (24 კმ-ის დაშორებით) გადიოდა. საბჭოთა კავშირი ფინეთთან მოლაპარაკებისას არწმუნებდა ფინელებს, რომ ომის შემთხვევაში მტერი (მხედველობაში ჰყავდა გერმანია) ფინეთიდანაც შეესევა საბჭოთა კავშირს და ლენინგრადს საფრთხეს შეუქმნის. ის ტერიტორია, რომელსაც საბჭოთა კავშირი ითხოვდა ფინეთისაგან, ამ უკანასკნელის საუკეთესო მიწებს წარმოადგენდა. საბჭოთა კავშირი დაემუქრა ფინელებს, მაგრამ არაფერი გაუვიდა.

ომი

ამრიგად, 30 ნოემბერს ნითელი არმია იმ მოგონილი საბაბით, რომ თითქოს ფინელებმა ცეცხლი დაუშინეს საბჭოთა ტერიტორიას, შეიჭრა ფინეთში. თავიდან ნითელი არმია ფინეთში 450 ათასი ჯარისკაცით შევიდა. საბჭოთა კავშირმა ფინეთს 6000-ზე მეტი ტანკი და 3000-მდე თვითმფრინავი შეუსია. ფინელების მხარეზე 100 ათასზე ოდნავ მეტი ჯარისკაცი, მხოლოდ 30 ტანკი და 130 თვითმფრინავი იყო.

მოსკოვში ეგონათ, რომ მრავალრიცხოვანი საბჭოთა ჯარისათვის ფინეთთან ომი ამ ქვეყანაში გასეირნება იქნებოდა და, ყველაზე დიდი, ორ

კვირაში მოხდებოდა მთელი ფინეთის ოკუპაცია. მოსკოვმა საბჭოთა კავშირში მყოფი ფინელი კომუნისტებისაგან შექმნა მარიონეტული მთავრობა ოტო კუუსინენის მეთაურობით, რომელსაც უნდა ებატონა დაპყრობილ ფინეთში.

საბჭოთა ავიაცია ბომბავდა ფინეთის ქალაქებს, ხოლო საბჭოთა არმია სამხრეთ ფინეთს შეესია. მსოფლიოში არავის ეგონა, რომ ფინეთი რაიმე წინააღმდეგობის განევას შეძლებდა. მთელი ფინეთი დადგა ფეხზე საკუთარი ქვეყნის დასაცავად. ფინეთის მცირერიცხოვან არმიას ბევრი მოხალისე დაემატა. ფინეთის შეიარაღებულ ძალებს სათავეში ედგა 72 წლის მხედართმთავარი კარლ გუსტავ მანერჰაიმი, რომელიც ახალგაზრდობაში მეფის რუსეთის არმიის გენერალი იყო, ხოლო 1918 წელს მისი მეთაურობით ფინელმა პატრიოტებმა დაამარცხეს ბოლშევიკები და თავიანთი ქვეყანა რუსი ბოლშევიკების ოკუპაციას გადაარჩინეს. ამჯერადაც მანერჰაიმი სათავეში ჩაუდგა ჯარს და მისი ხელმძღვანელობით ფინელები თავს მედგრად იცავდნენ. სისხლისმღვრელ ბრძოლებში ფინელებმა უდიდესი სიმამაცე და პატრიოტიზმი გამოიჩინეს. საკმაოდ სუსტად მომზადებული რეზერვიც მამაცურად იბრძოდა. ფინელების მხარეზე იყო ბუნებაც – თოვლი და ყინვა უფრო მეტად აგრესორისათვის აღმოჩნდა აუტანელი.

მრავალრიცხოვან საბჭოთა ჯარებს ფინელებმა გონივრული ტაქტიკა დაუპირისპირეს. ფინელები ხშირად იყენებდნენ მოთხილამურეთა რაზმებს, რომლებიც ელვისებურ დარტყმებს ახორციელებდნენ და შემოჭრილ მტერს დიდ ზიანს აყენებდნენ. სახელი გაითქვეს ფინელმა სნაიპერებმაც (მათ ზედმეტსახელად „გუგულებს“ უწოდებდნენ), რომლებმაც მუსრი გაავლეს საბჭოთა ჯარებს. თავი გამოიჩინა კაპრალმა სიმო ჰეუჰამ, რომელმაც 500-ზე მეტი მეომარი გაანადგურა. იგი ყველაზე ცნობილი სნაიპერის სახელით შევიდა ისტორიაში. ფინელებს ძალიან ცოტა ტანკი ჰყავდათ. მრავალრიცხოვანი საბჭოთა ტანკების წინააღმდეგ ისინი ფართოდ იყენებდნენ ბოთლებს აალებადი სითხით, რასაც დღესაც ვიცნობთ „მოლოტოვის კოქტილის“ სახელით. დიდი წინააღმდეგობის მიუხედავად საბჭოთა არმია ნელა მიიწევდა წინ. შეტევები ოთხი მიმართულებით ხორციელდებოდა და მცირერიცხოვანი ფინური ქვედანაყოფებისათვის ყველა ფრონტზე ერთდროულად მტრის მოგერიება უადრესად რთული აღმოჩნდა. სამხრეთით, კარელიის ყელზე, ფინელებმა ომამდე დაცვის ხაზი შექმნეს, რომელიც ბეტონით ნაშენი სიმაგრეების სისტემას წარმოადგენდა. ამ სიმაგრეებს „მანერჰაიმის ხაზი“ უწოდეს. საბჭოთა ჯარებმა „მანერჰაიმის ხაზი“ მხოლოდ ორთვიანი შეტევების შედეგად გაარღვიეს და ამის შემდეგ ფინელების მდგომარეობა მკვეთრად გაუარესდა.

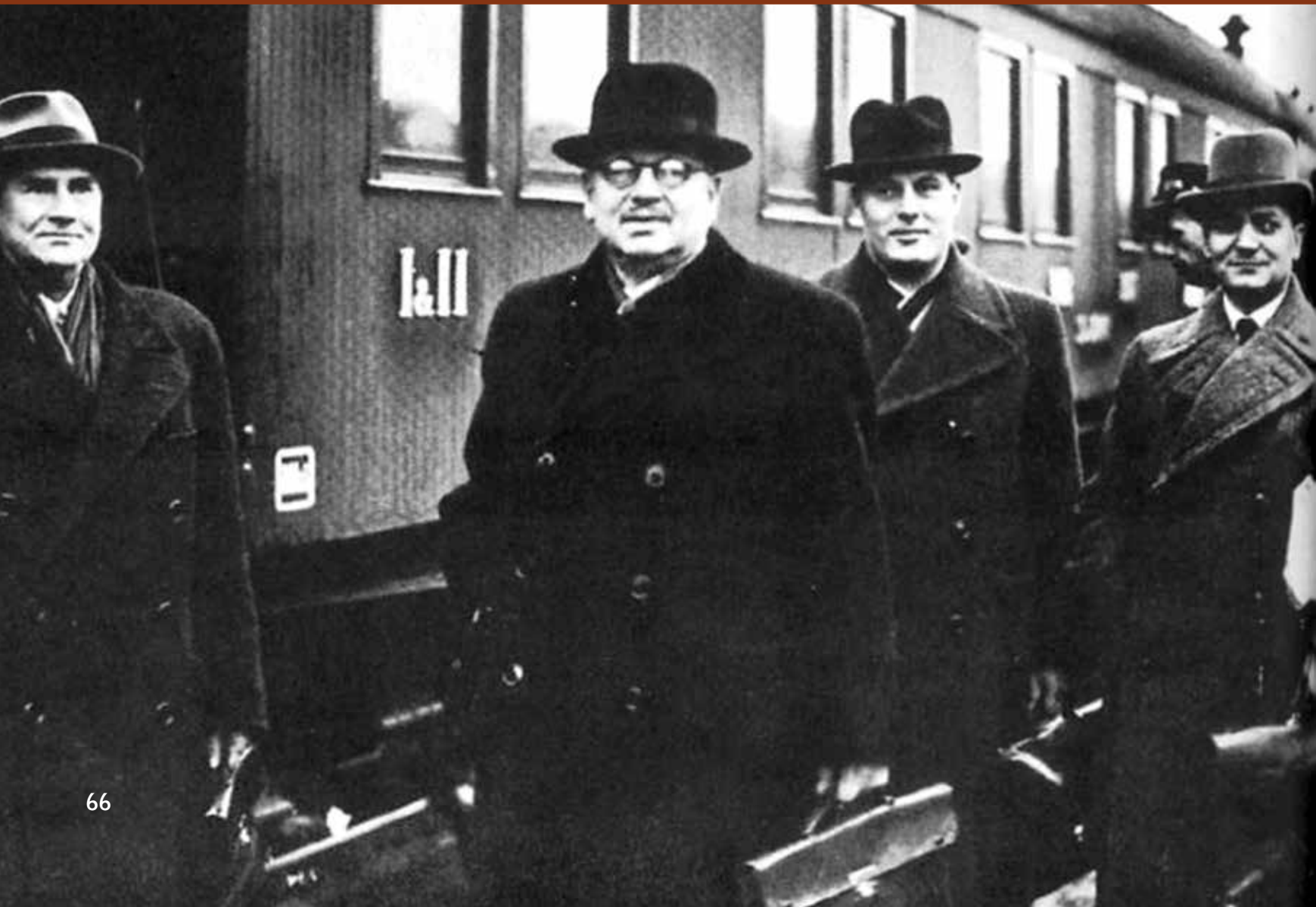
მცირერიცხოვანი ფინური არმია გონივრული ტაქტიკისა და სიმამაცის ხარჯზე კარგა ხანს არა მხოლოდ აკავებდა აგრესორს, არამედ ცალკეულ ბრძოლებში შთამბეჭდავ გამარჯვებებს აღწევდა. კრემლში იგრძნეს, რომ ფინეთში გასეირნება არ გამოვიდა და დამატებითი ჯარები გააგზავნა

სახელწოდება „მოლოტოვის კოქტილი“ უკავშირდება ვიაჩესლავ მოლოტოვს. გავრცელებული ვერსიით, საბჭოთა კავშირი-ფინეთის ომის დროს მორიგი დაბომბვისას მოლოტოვმა თავის რადიოგამოსვლაში განაცხადა, რომ ისინი კი არ ბომბავდნენ ფინელებს, არამედ ამ ფორმით სურსათს აწვდიდნენ. ამის შემდეგ ფინელებმა საბჭოთა კასეტურ ბომბს PPAБ-3-ს მოლოტოვის პურის კალათა, ხოლო შედარებით მომცრო ზომის ბომბებს – მოლოტოვის საპურე. შემდეგ ფინელებმა საპასუხოდ გამოიგონეს ცხელი მასის ნარევი, რომელსაც თავდაპირველად ერქვა „კოქტილი მოლოტოვისათვის“ მოგვიანებით კი „მოლოტოვის კოქტილი“ შეერქვა.

ნეს ფრონტზე. სტალინმა ჯარების სარდალი კირილ მერეცკოვი სემიონ ტიმოშენკოთი შეცვალა, რომელსაც დაევალა, რომ რაც არ უნდა დაჯდომოდა, უნდა გაეტეხა ფინელთა წინააღმდეგობა. 1940 წლის იანვრის მეორე ნახევრიდან მოყოლებული საბჭოთა კავშირის დიდი უპირატესობის გამო ფინელთა მდგომარეობა სულ უფრო მძიმე ხდება. მიუხედავად იმისა, რომ დასავლეთის ბევრი ქვეყანა ღიად გამოთქვამდა სიმპათიას ფინელების მიმართ, მათ ვერ მოახერხეს ფინელებისთვის სერიოზული დახმარების განევა. გერმანია მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტის ერთგული რჩებოდა, ხოლო საფრანგეთი და ინგლისი გერმანიასთან ომის მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ და ამიტომ ვერ ახერხებდნენ ფინეთის დახმარებას ჯარით. თუმცა უნდა ითქვას, რომ გარკვეული რაოდენობის იარაღი და მოხალისეები გაუგზავნეს ფინელებს. ფინეთის უშუალო მეზობელმა, ნეიტრალურმა შვედეთმა, ვერ გაბედა ფინეთის დახმარება.

ფინელები მედგრად განაგრძობდნენ საკუთარი მიწა-წყლის დაცვას, მაგრამ ძალა ელეოდათ და იძულებული იყვნენ ნელ-ნელა დაეხიათ. საბჭოთა კავშირი კი შეტევას უმატებდა, რადგანაც ამ სამარცხვინო ომის სწრაფად დასრულებას ლამობდა. 1940 წლის მარტის დასაწყისისთვის ფინელებისთვის უკვე ნათელი გახდა, რომ ვეღარ შეძლებდნენ მტრის შეჩერებას, მაგრამ მაინც განაგრძობდნენ თავგანწირულ თავდაცვას.

1939 წლის აგვისტოში ფაშისტური გერმანია და კომუნისტური საბჭოთა კავშირი, ერთმანეთის იდეოლოგიური, მოსისხლე მტრები, ყველასათვის მოულოდნელად დამოხილდნენ და 24 აგვისტოს ურთიერთთავდაუხსმელობის პაქტს მოაწერეს ხელი. მართალია, ამ დოკუმენტს ხელი მოლოტოვმა და ფონ რიბენტროპმა მოაწერეს, მაგრამ სინამდვილეში ეს პაქტი იყო სტალინ-ჰიტლერის ხელშეკრულება. ამ პაქტის საიდუმლო პროტოკოლში მისი არსი იყო მოცემული – ორმა დიქტატორმა აღმოსავლეთი ევროპა თავიანთი გავლენის სფეროებად დაყო, ფაქტობრივად ევროპის ეს ნაწილი საკუთარ ტერიტორიებად მიიჩნია. საიდუმლო პროტოკოლის არსებობას საბჭოთა კავშირი ყოველთვის უარყოფდა და მას მტრული პროპაგანდის ნაყოფად აცხადებდა, მაშინაც კი, როდესაც დამარცხებული გერმანიის ტერიტორიაზე ამ პროტოკოლის გერმანული ასლი იპოვეს. პროტოკოლის საბჭოური ასლის არსებობა მხოლოდ 90-იან წლებში აღიარეს. მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტმა მეორე მსოფლიო ომის დაწყებაში დიდი როლი შეასრულა.

ომის შედეგები

ფინეთის მთავრობამ გადაწყვიტა საბჭოთა კავშირთან მშვიდობიანი მოლაპარაკება დაეწყო. ფინეთის დელეგაციას მოსკოვში რამდენიმე დღის განმავლობაში ძალიან მძიმე მოლაპარაკებების გამართვა მოუწია. საბჭოთა კავშირმა უმძიმესი პირობები წაუყენა ფინელებს, რომლებზეც ისინი თავიდან უარს ამბობდნენ, მაგრამ საბოლოოდ იძულებული გახდნენ დათანხმებულიყვნენ. 1940 წლის 12 მარტს ხელი მოეწერა მშვიდობიან ხელშეკრულებას ფინეთისათვის ძალიან მძიმე პირობებით.

საბჭოთა კავშირს გადაეცა ფინეთის ტერიტორიის 10 პროცენტზე მეტი (დაახლოებით 40 ათასი კმ²), რომელზედაც ფინეთის სიდიდით მეორე ქალაქი – ვიიპური (დღეს იგი რუსეთის ვიბორგია!) მდებარეობდა. დაკარგულ ტერიტორიაზე ფინეთის ყველაზე განვითარებული მრეწველობა იყო და საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო მიწები (ქვეყნის ხორბლის დიდი ნაწილი აქ მოჰყავდათ!). აქ ცხოვრობდა 450 ათასზე მეტი ფინელი, რომლებმაც მიატოვეს თავიანთი სახლები და დანარჩენ ფინეთს მიაშურეს, რათა ოკუპაციის ქვეშ არ ეცხოვრათ. ომით დასუსტებული ფინეთი შიმშილის პირას დადგა. მამაც ფინელებს ბევრად უფრო დიდმა და დაუნდობელმა ძალამ აჯობა.

ფინეთისთვის ამგვარი შედეგი ძალიან მძიმე იყო. ფინეთის იმდროინდელი პრემიერ-მინისტრი ვიაინე ტანერი იხსენებს, რომ როდესაც მოსკოვის მიერ თავს მოხვეულ ხელშეკრულებას ფინეთის დედაქალაქ ჰელსინკიში ქვეყნის პრეზიდენტი კიოსტი კალიო ხელს აწერდა, მან სიმნარით თქვა: „ხელი გაუხმეს იმას, ვინც იძულებულია ასეთ დოკუმენტს მოაწეროს ხელი!“ რამდენიმე თვის შემდეგ კალიოს მარჯვენა ხელი წაერთვა, ხოლო კიდევ რამდენიმე თვის შემდეგ იგი გარდაიცვალა.

ამ მძიმე ომში ფინელებმა 26 ათასი მეომარი დაკარგეს, ხოლო დაახლოებით 40 ათასი დაიჭრა ან დასახიჩრდა. საბჭოთა კავშირის დანაკარგი ბევრად მეტი იყო: 140 ათასი მოკლული, დაახლოებით 300 ათასი დაჭრილი და დასახიჩრებული. საბჭოთა კავშირმა 2300 ტანკი და ჯავშნიანი

1939 წლის მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტის ხელმოწერა.

მანქანა დაკარგა. საბჭოთა კავშირისათვის ეს სამარცხვინო შედეგი იყო. ერთ-ერთმა საბჭოთა გენერალმა იხუმრა კიდევ: „კიდევ ერთი ასეთი ომი და ჩვენგან არაფერი დარჩება“, მეორემ კი საკუთარ მოგონებებში დანერა: „ჩვენ ხელთ ვიგდეთ 40 ათასი კვადრატული კილომეტრი, ზუსტად იმდენი, რამდენიც ჩვენი დალუპულები დასაფლავებისთვის გვჭირდებოდა“. ფაშისტური გერმანიის ლიდერი ადოლფ ჰიტლერი, რომელიც ევროპაში საკუთარი ბატონობის დამყარებას გეგმავდა, მიხვდა, რომ საბჭოთა კავშირი სინამდვილეში არც ისეთი ძლიერი ყოფილა და მან დაიწყო საბჭოთა კავშირზე თავდასხმისათვის მზადება.

მარშალ მანერჰაიმის მიმართვა

ზამთრის ომის უკანასკნელ დღეს ფინეთის არმიის მხედართმთავარმა მარშალმა კარლ გუსტავ მანერჰაიმმა საკუთარ არმიას შემდეგი სიტყვებით მიმართა:

„ფინეთის დიდებული არმიის ჯარისკაცებო! ჩვენს სამშობლოსა და საბჭოთა რუსეთს შორის სასტიკი შეთანხმება დაიდო. ამ შეთანხმების მიხედვით, საბჭოთა კავშირს გადაეცა თითქმის ყველა ბრძოლის ველი, სადაც თქვენ საკუთარი სისხლი დაღვარეთ იმის დასაცავად, რაც თქვენთვის წმინდა და ძვირფასი იყო. თქვენ არ გინდოდათ ომი. თქვენ გსურდათ მშვიდობა, შრომა და პროგრესი, მაგრამ გაიძულეს გეომათ. თქვენ მიერ განეული უდიდესი ღვაწლი ოქროს ასოებით ჩაინერება ისტორიაში. საბრძოლველად წასული 15000-ზე მეტი მეომარი ველარ იხილავს თავის სახლს. რამდენია ისეთიც, რომელმაც სამუდამოდ დაკარგა შრომის უნარი! თუმცა, თქვენც არაერთი ძლიერი დარტყმა მიაყენეთ მტერს. თუ დღეს ორასი ათასზე მეტ თქვენს მოწინააღმდეგეს სამუდამო ძილით სძინავს ყინულის საბურველქვეშ ან, კიდევ, უხილავი მზერით შესცქერის ვარსკვლავებით მოჭედილ ცას, თქვენ არ მიგიძღვით ამაში ბრალი. თქვენ ისინი არ გძულდათ, მათთვის ცუდი არ გინდოდათ. თქვენ მხოლოდ ომის სასტიკი კანონების შესაბამისად მოქმედებდით – თუ არ მოკლავ, მოგკლავენ.

ჯარისკაცებო! მე ბევრგან მიბრძოლია, მაგრამ თქვენისთანა მამაც მეომრებს არსად შევხვედრივარ. თქვენით, როგორც საკუთარი შვილებით, ვამაყოფ, ქედს ვიხრი ფინეთის არმიისა და იმ ყველა სახის საჯარისო ნაწილის წინაშე, რომელიც ამ კეთილშობილურ მისიაში გამირულ საქმეებს სჩადიოდა ომის დაწყების პირველივე დღიდან. მადლობას ვუხდით მათ იმ სიმამაცისთვის, რომელიც უცნობი იარაღით აღჭურვილ და რიცხობრივად აღმატებულ მტერთან ბრძოლაში გამოავლინეს. მადლიერი ვარ, ასევე, მათი იმ შეუპოვრობისთვის, რომლითაც ისინი იცავდნენ მშობლიური მიწის ყოველ გოჯს. 1500-ზე მეტი რუსული ტანკისა და 700-ზე მეტი თვითმფრინავის განადგურება სწორედ იმ გამირულ საქმეებს მოწმობს, რომელთაც ხშირად ცალკეული ადამიანები სჩადიოდნენ. მეომრების სი-

კარლ გუსტავ ემილ მანერჰაიმი (1867-1951) – გამოჩენილი ფინელი მხედართმთავარი. XIX საუკუნის დასაწყისიდან ფინეთი შედიოდა რუსეთის იმპერიაში და მხოლოდ 1917 წელს, რუსეთში მომხდარი რევოლუციის შედეგად მიიღო დამოუკიდებლობა. მანერჰაიმმა სამხედრო განათლება რუსულ სამხედრო სასწავლებელში მიიღო. იგი რუსეთის იმპერიის არმიაში მსახურობდა, სადაც გენერლობას მიაღწია. რუსეთ-იაპონიის (1903-1904) და პირველ მსოფლიო (1914-1918) ომებში ჯერ რუსეთის მხარეზე იომა, შემდეგ წინამძღოლობდა ფინელებს დამოუკიდებლობისათვის ომში 1918 წელს (რუსი ბოლშევიკების წინააღმდეგ), ფინეთ-საბჭოთა კავშირის ომსა (1939-1940) და მეორე მსოფლიო ომში, ასევე – საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. მარშალი მანერჰაიმი თავისი პატარა ქვეყნის ეროვნული გმირია.

მამაცი და თავგანწირვის მიუხედავად, მთავრობა იძულებული გახდა, მეტად მკაცრი პირობებით დაზავებოდა მტერს. თუმცა, ამ ნაბიჯს მარტივი ახსნა მოეძებნება.

ჩვენი მცირერიცხოვანი არმია რეზერვებისა და კადრების უკმარისობას განიცდიდა. არც ძლიერ ზესახელმწიფოსთან ბრძოლისთვის საკმარისი სამხედრო აღჭურვილობა გვქონდა... ჩვენი საგმირო საქმეები დღემდე აღფრთოვანებას იწვევს მთელ მსოფლიოში, მაგრამ დღესაც, თითქმის სამთვენახევრიანი ომის შემდეგ, მაინც ეულად ვართ დარჩენილი..

როდესაც ამ ომის ისტორია დაიწერება, მსოფლიო დაინახავს, თუ რაოდენ დიდი შრომა გავწიეთ... სამწუხაროდ, დასავლეთის მიერ აღთქმულმა ფართომასშტაბიანმა დახმარებამ ჩვენამდე ვერ მოაღწია. საკუთარ უსაფრთხოებაზე მზრუნველმა მეზობელმა სახელმწიფოებმა არ გამოატარეს ჩვენს დასახმარებლად მომავალი უცხოური ჯარები...

ბედი მკაცრად მოგვექცა, რადგან ჩვენ მოგვიხდა განსხვავებული მსოფლმხედველობისა და ღირებულებების მქონე რასისთვის დაგვეთმო ის მიწა, რომელსაც ასწლეულების მანძილზე საკუთარი შრომითა და ოფლით ვაპოხიერებდით.

მაგრამ დღეს სამშენებლო სამუშაოებს უნდა მივყოთ ხელი, რათა დარჩენილ ტერიტორიაზე უარაფროდ შეთენილთათვის სახლები ავაშენოთ და ყველას შევუქმნათ ცხოვრების უკეთესი პირობები. ჩვენ, როგორც უნინ, ახლაც მზად უნდა ვიყოთ ჩვენი სამშობლოს დასაცავად, ისეთივე შეუპოვრობითა და ძლიერებით, როგორითაც ადრე ვიცავდით მას...”

ე.წ. „მოლოტოვის საპურე“

ჟურნალი დაფინანსებულია აშშ-ის საელჩოს მიერ. გამოცემაში
გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ
ასახავდეს აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის თვალსაზრისს.

საქართველოს სტატისტიკისა და სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობათა კვლევის უცნობი

ჟურნალი მოამზადა საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების კვლევის ფონდმა.

ყველა უფლება დაცულია ©

მთავარი რედაქტორი: ალექსანდრე რონდელი

რედაქტორ-კორექტორი: რუსუდან მარგშივილი

დიზაინი და დაკაბადონება: მართა თაბუკაშვილი

სარედაქციო კოლეგია: ვლადიმერ პაპავა, ეკატერინე მეტრეველი, ნინო რამიშვილი,

მერაბ კაკულია, კახა გოგოლაშვილი

სტატიების ავტორები:

მერაბ კაკულია

გიორგი ხოშტარია

ზაზა ფირალიშვილი

გიორგი ლომჯანიძე

ჭიჭიკო ჯანელიძე

ვასილ კაჭარავა

ალექსანდრე რონდელი

რისმაგ გორდეზიანი

ლევან ბერძენიშვილი

ჩვენი მცდელობის მიუხედავად, ვერ მოხერხდა ჟურნალში გამოყენებული ზოგიერთი ფოტოს საავტორო უფლებების მფლობელის ვინაობის დადგენა, გამომხაურების შემთხვევაში გამომცემელი მზადაა დაიცვას საავტორო უფლებები.

ჟურნალის ელექტრონული ვერსია იხ. ვებგვერდზე: www.gfsis.org